

Εξερευνήσεις για παιδιά και γονείς

Τα γλυπτά του Παρθενώνα

6 μικρές ιστορίες χωρισμού

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

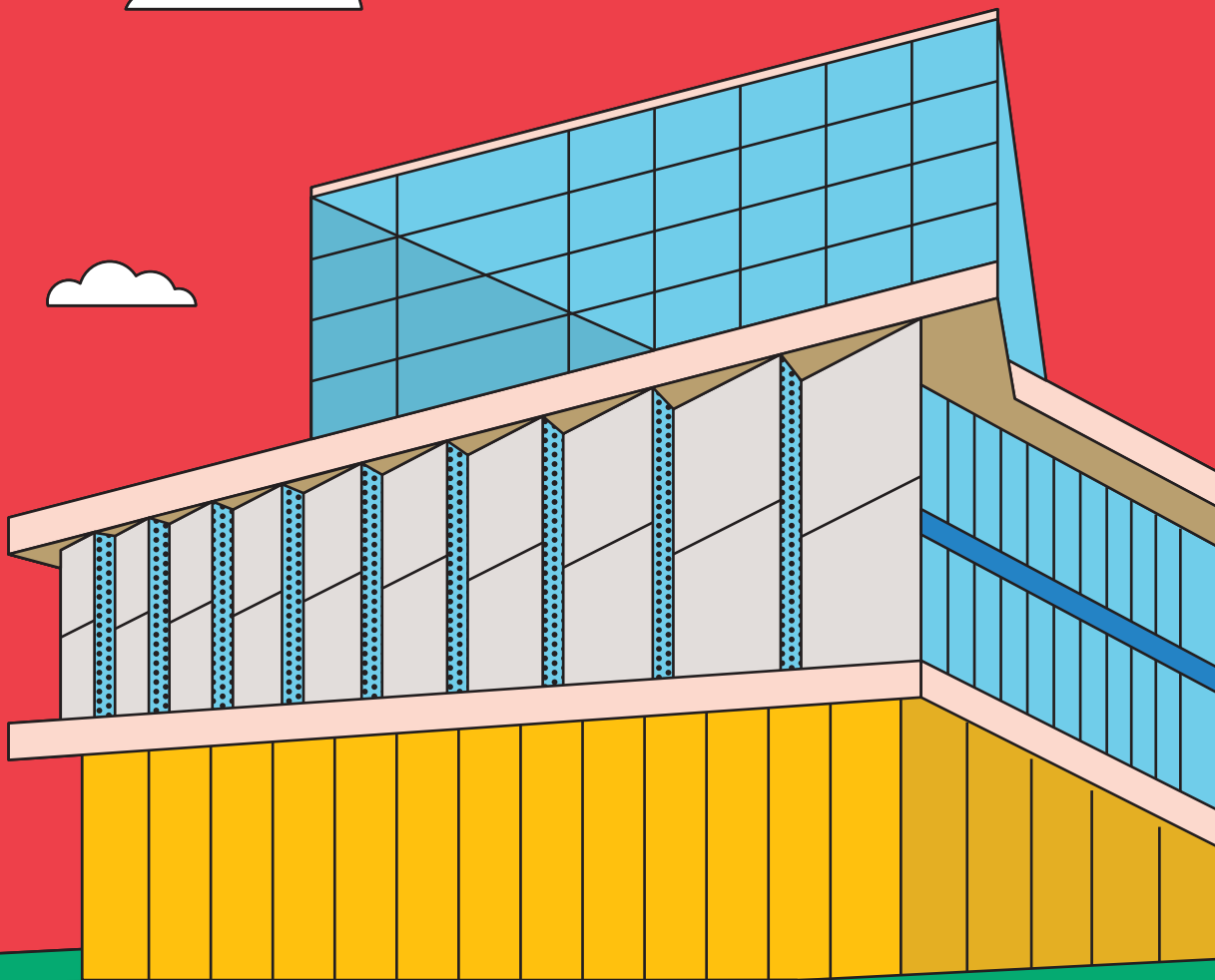
Κείμενα-Επιμέλεια: Στ. Ελευθεράτου, Ειρ. Καϊμάρα, Α. Λεοντή
Φωτογραφίες - Σχέδια: Αρχείο Μουσείου Ακρόπολης
Σχεδιασμός - Εικονογράφηση: BOB Studio
Εκτύπωση: Pressious Arvanitidis

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται στην
Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης.

Καλώς ήρθες στο Μουσείο της Ακρόπολης!

Σήμερα σε προσκαλούμε να ανέβεις στον 3ο όροφο,
στην αίθουσα του Παρθενώνα. Εκεί σε περιμένουν
τα πιο διάσημα, ίσως, γλυπτά του κόσμου!

Όμως όχι όλα. Ένα μέρος τους βρίσκεται αλλού...
Το **πού**, το **πότε**, το **πώς** και το **γιατί** έγινε αυτό
θα το ανακαλύψεις μέσα από τις περιπέτειες
έξι γλυπτών.

Λίγα λόγια για τον Παρθενώνα και τα γλυπτά του...

Ο Παρθενώνας είναι ο μεγαλύτερος και ο πιο ξακουστός ναός της Ακρόπολης. Χτίστηκε πριν από 2.500 χρόνια, στα μέσα του 5ου αιώνα π.Χ., την εποχή που η Αθήνα είχε αποκτήσει μεγάλη δύναμη και δόξα.

Ξεχωρίζει για την τελειότητα της κατασκευής του και για τα υπέροχα γλυπτά που τον στόλιζαν, έργα του φημισμένου γλύπτη Φειδία και των μαθητών του.

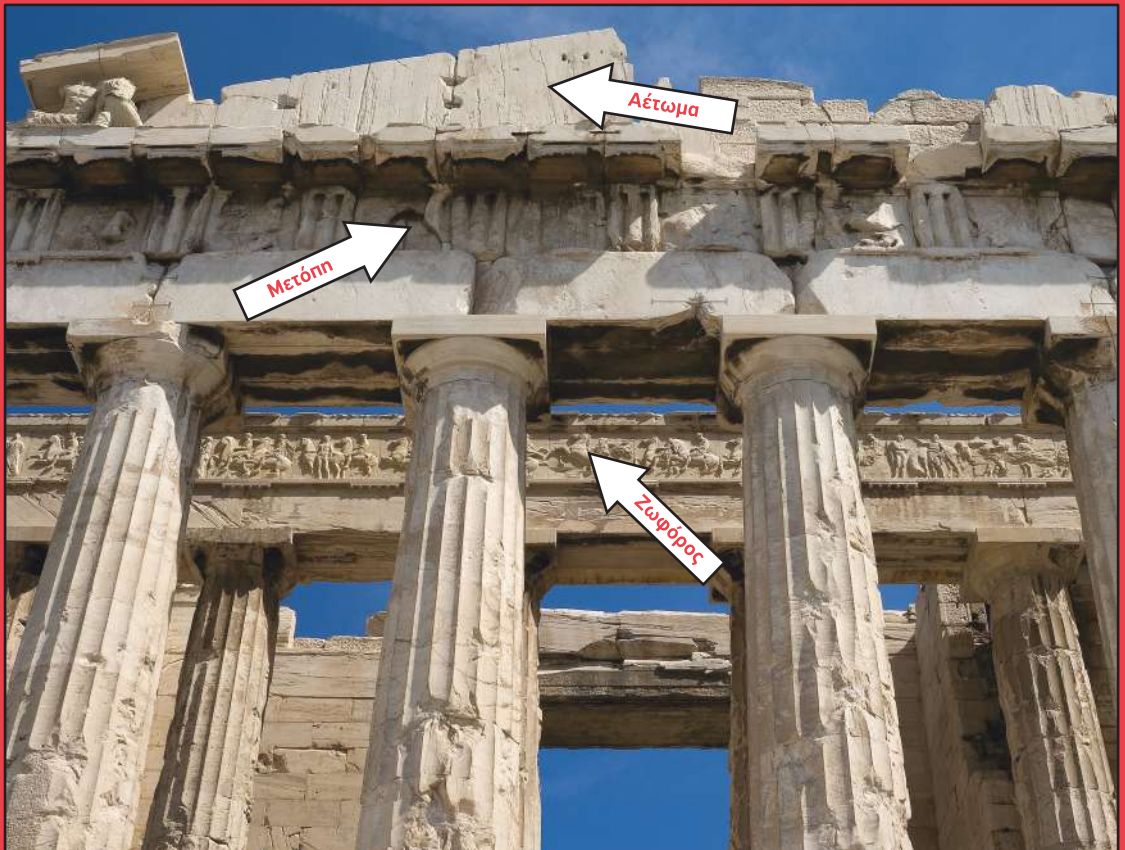
Και για το εσωτερικό του ναού ο Φειδίας είχε φιλοτεχνήσει το εντυπωσιακό άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου, φτιαγμένο ολόκληρο από χρυσό και ελεφαντόδοντο. Κανένας άλλος αρχαίος ναός στην Ελλάδα δεν είχε τόσο πλούσια διακόσμηση!

Τα καταπληκτικά γλυπτά του Παρθενώνα διακοσμούσαν τρία σημεία του ναού:

- τα **αετώματα**, τους τριγωνικούς χώρους που σχηματίζονται κάτω από τη στέγη, στις δύο στενές πλευρές του ναού
- τις **μετόπες**, τις τετράγωνες πλάκες που βρίσκονταν πάνω από την εξωτερική σειρά των κίονων του ναού
- και τη **ζωφόρο**, τη συνεχόμενη ανάγλυφη ζώνη που στόλιζε τις τέσσερις πλευρές του Παρθενώνα, πίσω από τους εξωτερικούς κίονες

Όλα τα γλυπτά είναι λαξευμένα σε κατάλευκο μάρμαρο Πεντέλης και αρχικά ήταν στολισμένα με έντονα χρώματα και χάλκινα εξαρτήματα.

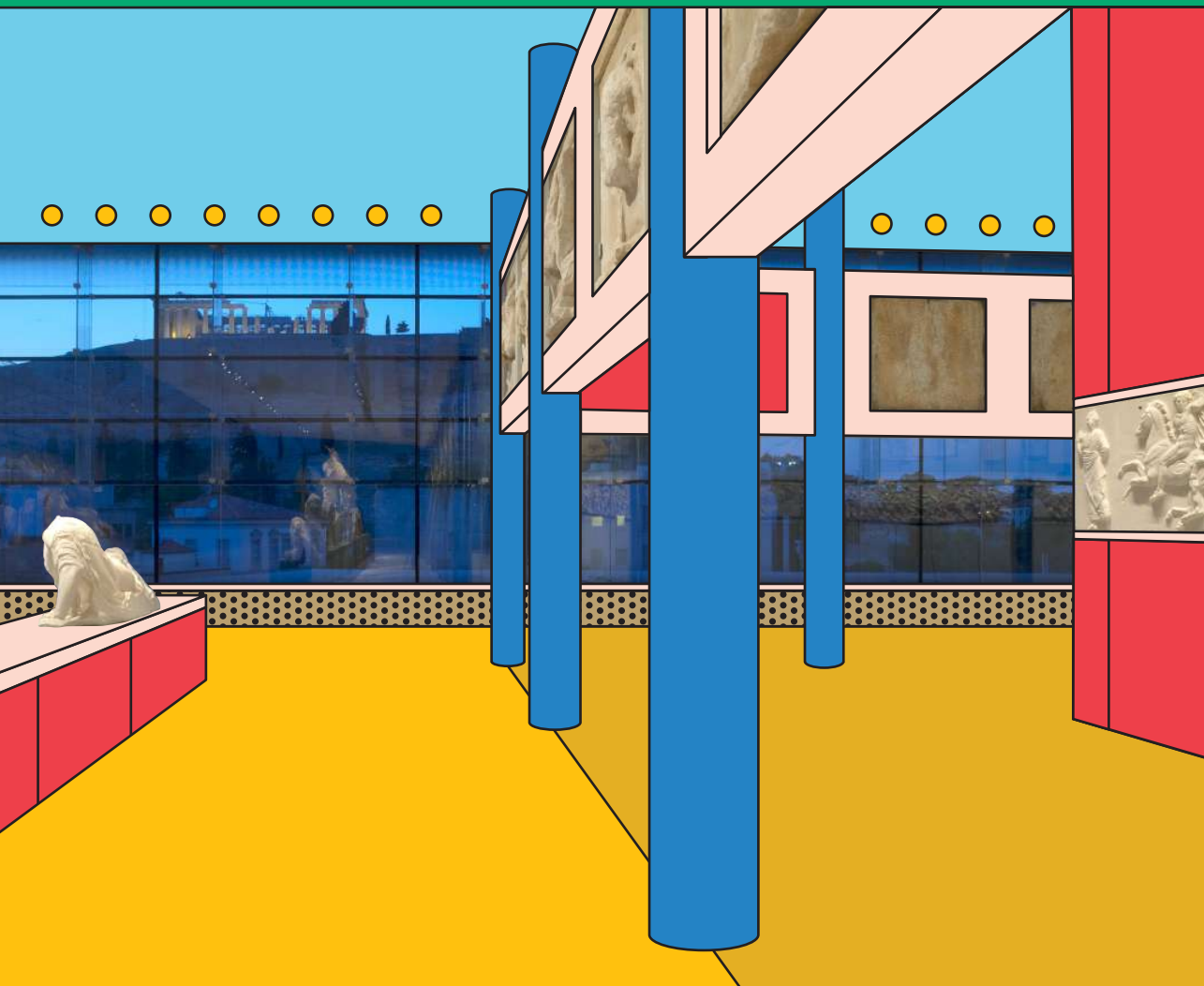
Λίγα λόγια για τις περιπέτειες του Παρθενώνα

Μέσα στα χρόνια ο Παρθενώνας γνώρισε πολλές περιπέτειες! Σεισμοί, πυρκαγιές, μετατροπές, βομβαρδισμοί, βανδαλισμοί άλλαξαν τη μορφή του.

Μία από τις μεγαλύτερες καταστροφές έγινε το 1687, όταν ανατινάχτηκε από τους Βενετούς και έχασε πολλά από τα γλυπτά του. Η Ελλάδα ήταν τότε σκλαβωμένη στους Οθωμανούς και μετά την έκρηξη πολλοί Ευρωπαίοι που ανέβαιναν στην Ακρόπολη έπαιρναν και κάποιο μικρό ή μεγαλύτερο γλυπτό, που είχε πέσει από τον ναό.

Η μεγαλύτερη, όμως, λεηλασία έγινε από τον λόρδο Έλγιν, βρετανό πρεσβευτή στην Κωνσταντινούπολη. Το 1801-1804 οι άνθρωποί του αφαίρεσαν από τον ναό όσα γλυπτά μπόρεσαν.

Είναι αυτά που βρίσκονται σήμερα στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου.

Ο διαμελισμός των γλυπτών

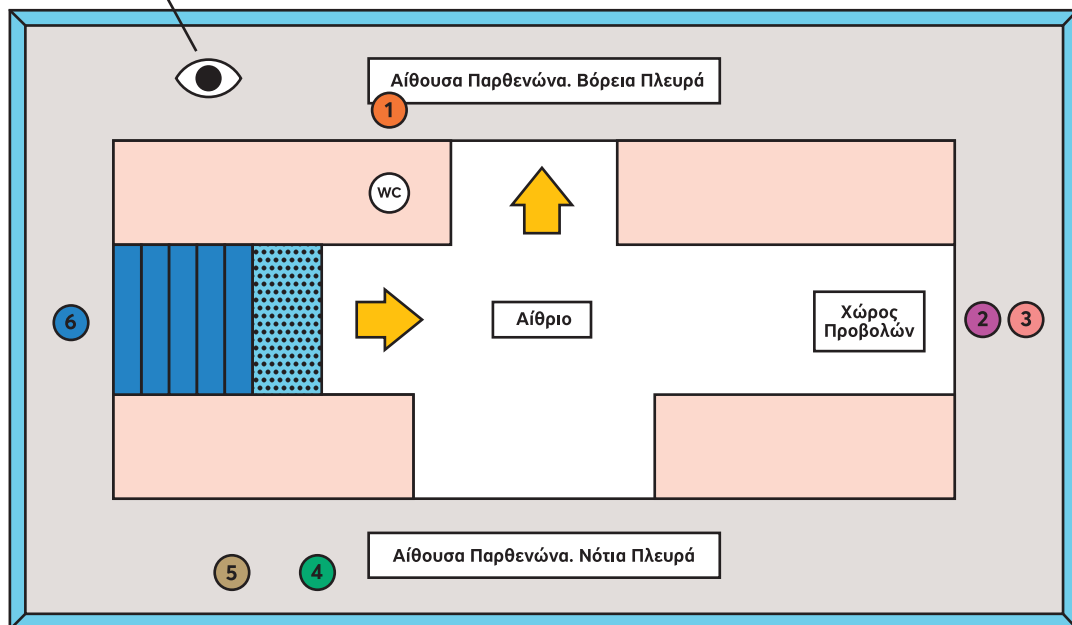
Σήμερα μόνο το 45% από τα γλυπτά που έχουν σωθεί, βρίσκονται στο Μουσείο Ακρόπολης. Το 5% των γλυπτών είναι διασκορπισμένο σε διάφορα ευρωπαϊκά μουσεία ενώ περίπου το 50% βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου. Στο Μουσείο Ακρόπολης έχουν τοποθετηθεί τα γύψινα αντίγραφά τους.

Και ένα μυστικό...

Η αίθουσα του Παρθενώνα στο Μουσείο Ακρόπολης δημιουργήθηκε ειδικά για τα γλυπτά του μεγάλου ναού. Έχει το σχήμα, τον προσανατολισμό και περίπου τις ίδιες διαστάσεις με τον Παρθενώνα! Τα γλυπτά είναι τοποθετημένα σε αντίστοιχες θέσεις με αυτές που είχαν επάνω στον αρχαίο ναό, στον οποίο σήμερα βλέπουμε κυρίως τα αντίγραφά τους.

Ξεκίνησε την περιήγησή σου από τη βόρεια πλευρά της αίθουσας που έχει θέα προς τον Βράχο της Ακρόπολης και τον ίδιο τον Παρθενώνα. Ακολούθησε την αρίθμηση που βλέπεις στον χάρτη για να βρεις τα γλυπτά που εικονίζονται στο έντυπο.

Αρματοδρομία - Ο λίθος XXVII (27) της βόρειας ζωφόρου

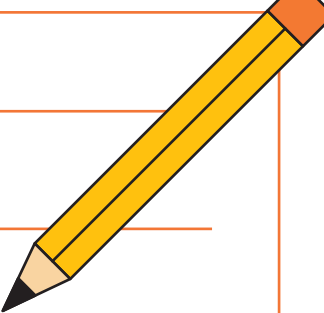
Βρίσκεσαι μπροστά στη βόρεια ζωφόρο. Αναζήτησε έναν λίθο που είναι χωρισμένος στα δύο. Το πάνω τμήμα του βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο και το κάτω στο Μουσείο Ακρόπολης. Εδώ βλέπουμε μία σκηνή από τον «αποβάτη δρόμο», ένα αγώνισμα που υπήρχε μόνο στην Αθήνα! Ήταν ένα είδος αρματοδρομίας όπου νεαροί αθλητές με πολεμικό εξοπλισμό, οι αποβάτες, ανεβοκατέβαιναν στα άρματα ενώ αυτά έτρεχαν με μεγάλη ταχύτητα.

Τι βλέπουμε στη ζωφόρο;

Η ζωφόρος δείχνει την πομπή των Παναθηναίων. Τα Παναθήναια ήταν η σημαντικότερη γιορτή της αρχαίας Αθήνας, αφιερωμένη στη θεά Αθηνά. Στην πομπή συμμετέχουν όλοι οι κάτοικοι, άνδρες, γυναίκες και παιδιά. Άλλοι με τα άλογά τους, άλλοι με άρματα, άλλοι πεζοί. Ορισμένοι μεταφέρουν προσφορές, κάποιοι οδηγούν τα ζώα για τη θυσία, κάποιοι παίζουν μουσική. Και φυσικά δεν λείπουν οι θεοί του Ολύμπου! Συνολικά εικονίζονται 378 ανθρώπινες και θεϊκές μορφές και περισσότερα από 220 ζώα, κυρίως άλογα.

Παρατήρησε τον αποβάτη στην αριστερή πλευρά του λίθου. Μπορείς να περιγράψεις τι φοράει και τι κρατάει;

Η θεά Ίριδα - Ο λίθος V (5) της ανατολικής ζωφόρου

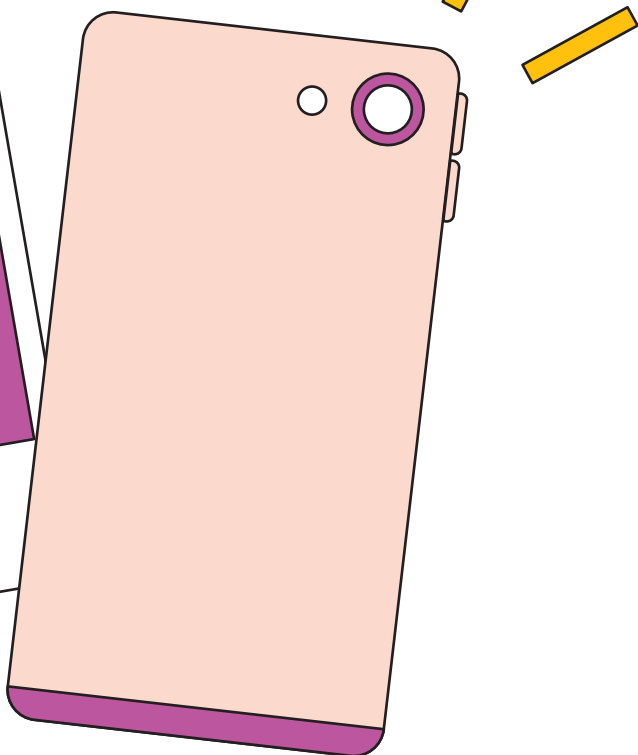
Συνέχισε την πορεία σου μέχρι να φτάσεις στην ανατολική ζωφόρο. Βρήκες τον λίθο V (5); Από ολόκληρο τον λίθο, που είναι ο μεγαλύτερος της ζωφόρου, στο Μουσείο Ακρόπολης έχουμε μόνο το κεφαλάκι της Ίριδας, της φτερωτής αγγελιοφόρου των θεών. Όλος ο υπόλοιπος λίθος είναι γύψινο αντίγραφο του αυθεντικού που βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο.

Τι βλέπουμε στην ανατολική ζωφόρο;

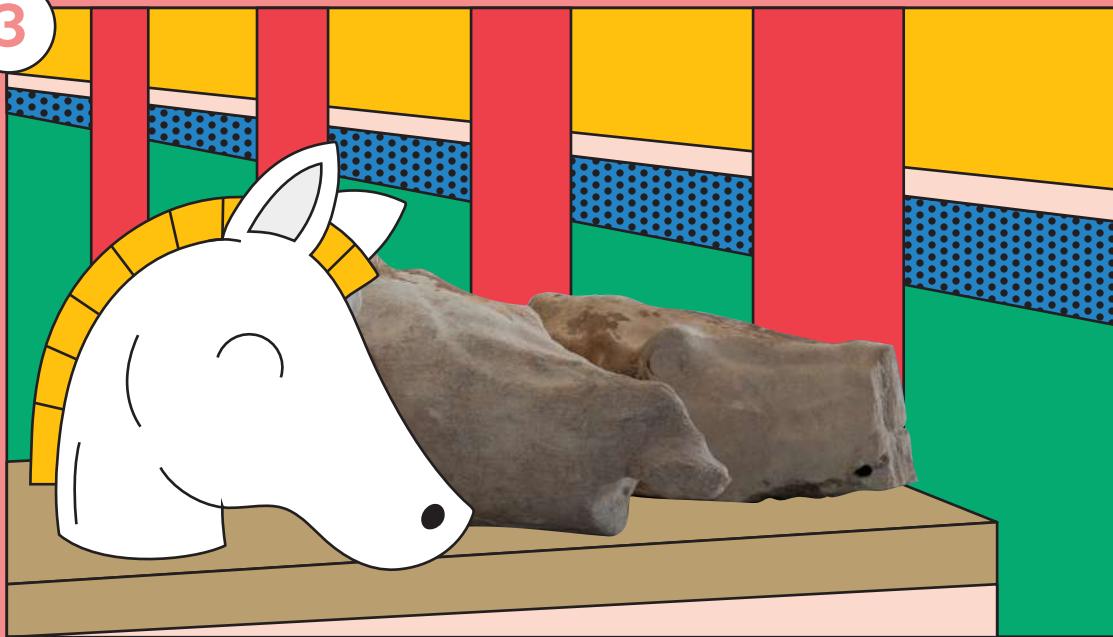
Στην ανατολική ζωφόρο απεικονίζεται η άφιξη της πομπής των Παναθηναίων στην Ακρόπολη και η προσφορά του δώρου των Αθηναίων στην προστάτιδα θεά τους. Είναι ο πέπλος, ένα διπλωμένο ύφασμα που θα ντύσει το ξύλινο άγαλμα της θεάς Αθηνάς μέσα στο Ερέχθειο. Το κρατάει ένας ώριμος άνδρας και ένα μικρό παιδί. Πίσω από τον άνδρα δύο νεαρές κοπέλες μεταφέρουν στα κεφάλια τους καθίσματα με διπλωμένα υφάσματα και ετοιμάζονται να τα παραδώσουν στην ιέρεια της Αθηνάς. Η σκηνή πλαισιώνεται από θεούς. Στα δεξιά, δίπλα στο παιδί, εικονίζεται η Αθηνά και ο Ήφαιστος, ενώ στα αριστερά ο Δίας και η Ήρα. Δίπλα στην Ήρα στέκει η Ίριδα.

Προσπάθησε
να μιμηθείς τη
στάση της Ίριδας
και βάλε κάποιον
να σε βγάλει
φωτογραφία!

3

Τα Άρματα του Ήλιου και της Σελήνης.

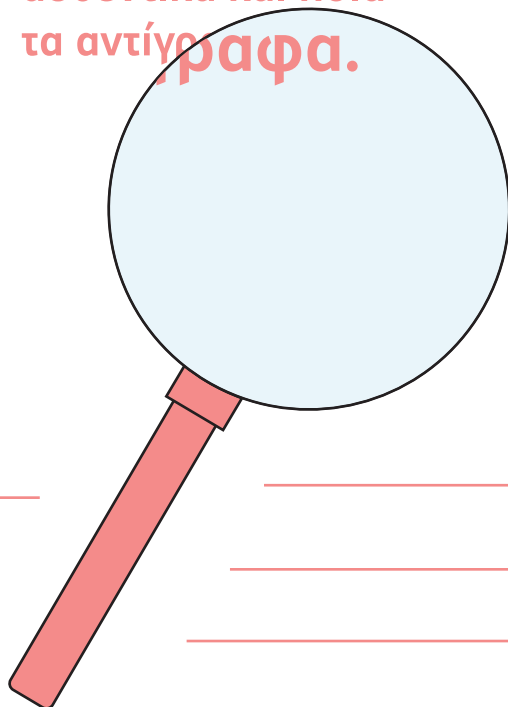
Πήγαινε τώρα λίγα βήματα πίσω και στάσου μπροστά στο βάθρο με τα αγάλματα του ανατολικού αετώματος. Δες τα γλυπτά που στόλιζαν τις γωνίες του. Στην αριστερή γωνία βλέπεις τα άλογα από το άρμα του Ήλιου την ώρα που αναδύεται από τη θάλασσα και στη δεξιά, το άρμα της Σελήνης την ώρα που βυθίζεται στα κύματα. Ξέρεις τι σημαίνει αυτό; Ότι η θεά γεννήθηκε την αυγή! Κάθε άρμα έχει τέσσερα άλογα, είναι δηλαδή τέθριππο.

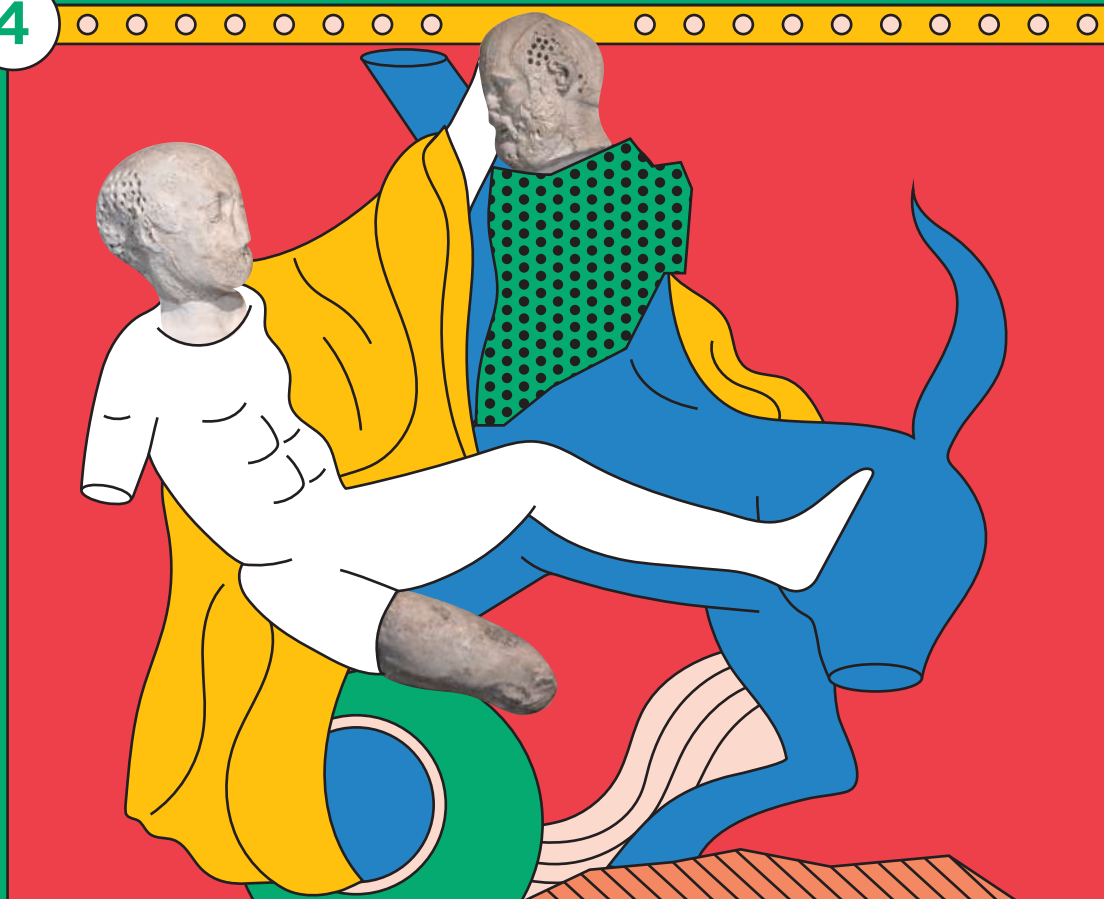
Τι βλέπουμε στο ανατολικό αέτωμα;

Το ανατολικό αέτωμα απεικονίζει τη γέννηση της Αθηνάς από το κεφάλι του πατέρα της, του Δία, μπροστά στους άλλους θεούς του Ολύμπου. Εξαιτίας, όμως, των περιπετειών του ναού τα περισσότερα αγάλματα έχουν χαθεί. Στα δύο αετώματα του Παρθενώνα υπήρχαν 50 αγάλματα που συνέθεταν σκηνές από τους μύθους της θεάς Αθηνάς. Ήταν τέλεια δουλεμένα και στις πίσω πλευρές, παρότι δεν τα έβλεπε κανείς.

Παρατήρησε τα γλυπτά
και βρες ποια είναι τα
αυθεντικά και ποια
τα αντίγραφα.

Κενταυρομαχία - Νότια μετόπη 9

Συνέχισε τώρα την εξερεύνηση πηγαίνοντας στη νότια πλευρά της αίθουσας. Δες ψηλά τις μετόπες της Κενταυρομαχίας και προχώρησε μέχρι να εντοπίσεις τη μετόπη 9. Εδώ ένας Κένταυρος, μυθικό πλάσμα με σώμα αλόγου και κορμό και κεφάλι ανθρώπου, παλεύει με έναν Λαπίθη. Οι Λαπίθες, ένας λαός που ζούσε στη Θεσσαλία, κάλεσαν τους Κενταύρους στον γάμο του βασιλιά τους. Αυτοί, όμως, μέθυσαν και προσπάθησαν να αρπάξουν τις γυναίκες των Λαπιθών, με αποτέλεσμα να επακολουθήσει μάχη σώμα με σώμα.

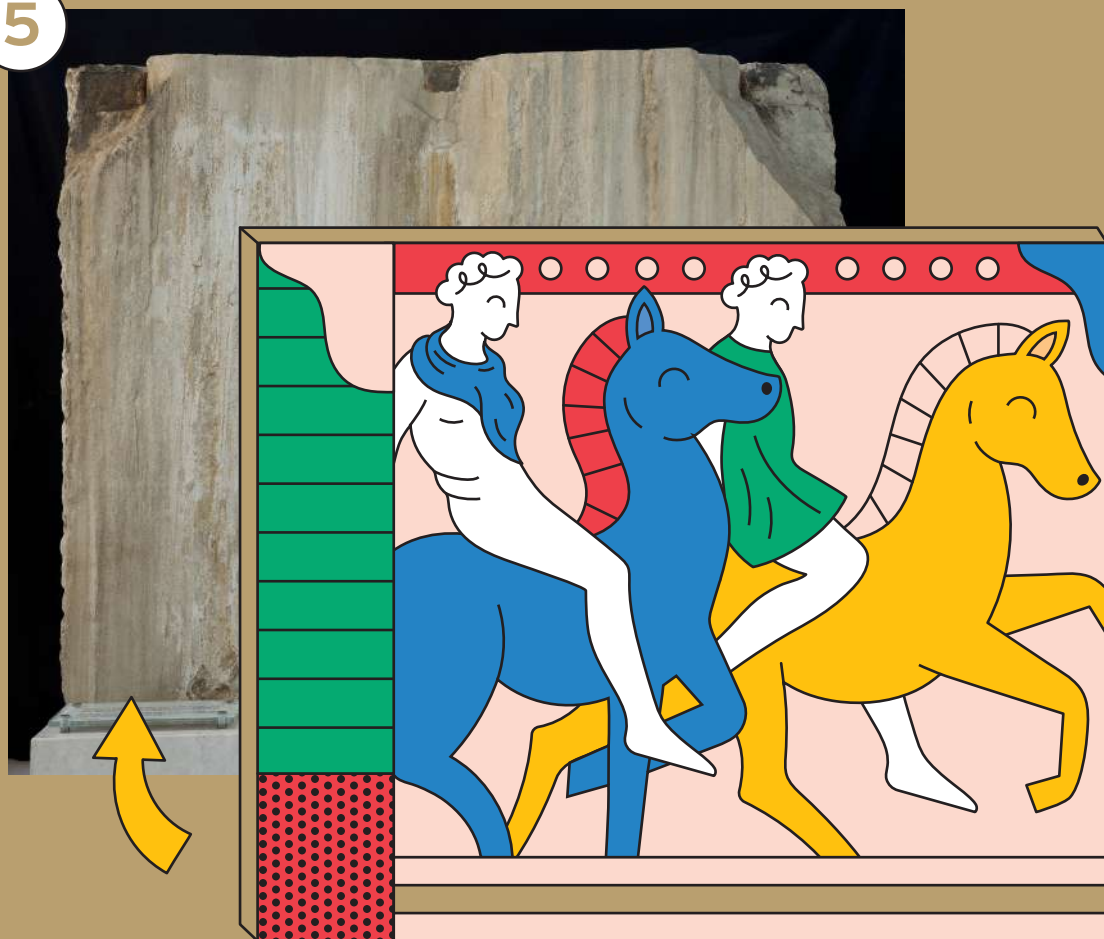
Τι βλέπουμε στις μετόπες;

Ο Παρθενώνας είναι ο μοναδικός αρχαίος ναός που είχε ανάγλυφες παραστάσεις και στις 92 μετόπες του! Σε κάθε πλευρά του ναού οι μετόπες εικονίζουν σκηνές από μυθικές μάχες: στην ανατολική από τη Γιγαντομαχία, στη δυτική από την Αμαζονομαχία, στη βόρεια από τον Τρωικό πόλεμο και στη νότια από την Κενταυρομαχία.

Πρόσεξε τα κεφάλια των δύο αντιπάλων. Μαζί με ένα τμήμα από το πόδι του Λαπίθη είναι τα μοναδικά αρχαία κομμάτια της μετόπης που βρίσκονται στην Αθήνα. Βλέπεις τις τρύπες που έχουν τα κεφάλια; Τι νομίζεις ότι μπορεί να υπήρχε εκεί;

Ο λίθος III (3) της νότιας ζωφόρου

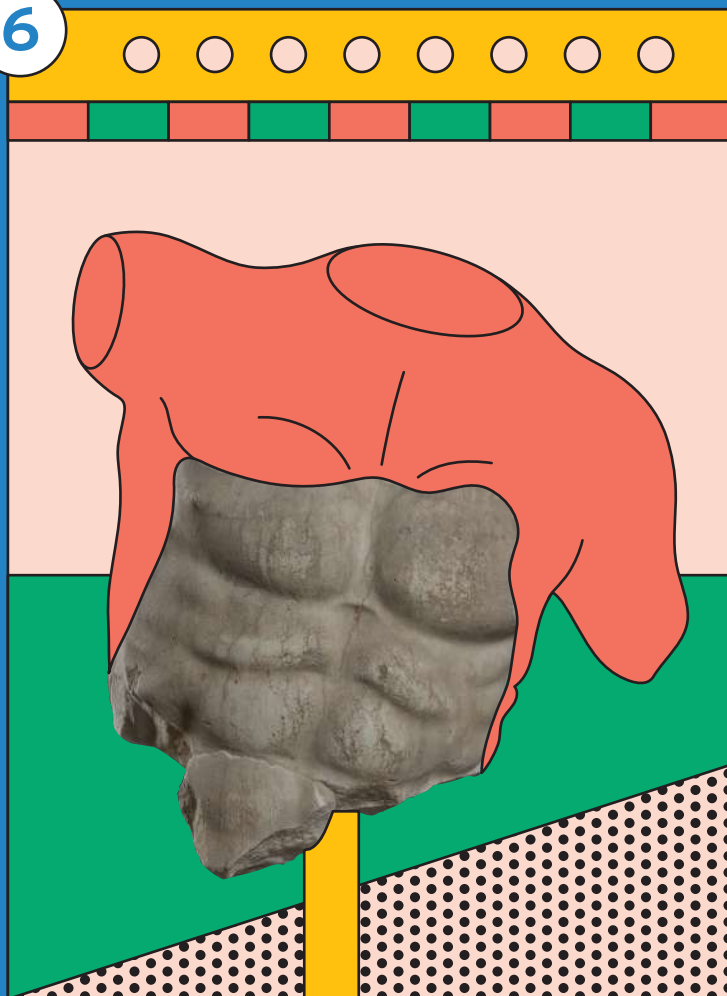
Προχωρώντας λίγο πιο κάτω θα δεις ένα παράξενο έκθεμα. Είναι το πίσω μέρος του λίθου III (3) της νότιας ζωφόρου, αυτό που ο Έλγιν άφησε στην Ελλάδα. Το μπροστινό, με την ανάγλυφη παράσταση ιππέων, το απέσπασε με λοστούς και το πήρε στη Βρετανία. Αν μπορούσαμε να ενώσουμε τα δύο κομμάτια θα ταίριαζαν απόλυτα μεταξύ τους!

Με λοστό και με πριόνι

Η ζωφόρος είναι λαξευμένη πάνω σε μια σειρά μεγάλων λίθων. Κάθε λίθος έχει ύψος σχεδόν ένα μέτρο, πάχος περίπου 60 εκατοστά και βάρος που φτάνει ή και ξεπερνά τους 2 τόνους! Η μετακίνηση, λοιπόν, των λίθων δεν ήταν καθόλου εύκολη υπόθεση. Έτσι, τα συνεργεία του Έλγιν βρήκαν άλλη λύση. Πριόνισαν ή απέσπασαν με λοστούς μόνο το μπροστινό τους τμήμα, αυτό που είχε την ανάγλυφη παράσταση.

Προσπάθησε να εντοπίσεις το γύψινο αντίγραφο του λίθου III στον τοίχο της αίθουσας. Στη μικρή οθόνη μπροστά σου μπορείς να παρακολουθήσεις ένα βίντεο που δείχνει με ποιον τρόπο χωρίστηκε στα δύο ο λίθος.

Ο θεός Ποσειδώνας - Δυτικό αέτωμα

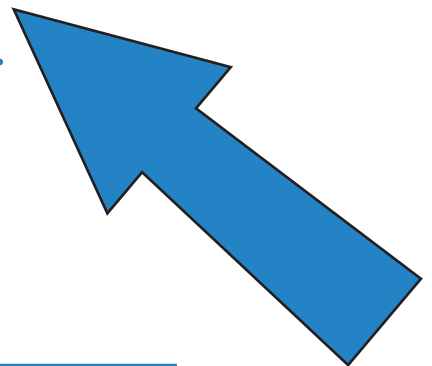
Το ταξίδι μας τελειώνει εδώ, στη δυτική πλευρά της αίθουσας. Στάσου μπροστά στα αγάλματα του αετώματος και βρες τον Ποσειδώνα. Αν θέλεις, όμως, μπορείς να κάνεις μία ακόμα βόλτα στην αίθουσα και να ανακαλύψεις με την ψυχία σου περισσότερα διαμελισμένα γλυπτά.

Τι βλέπουμε στο δυτικό αέτωμα;

Στο δυτικό αέτωμα του Παρθενώνα απεικονίζεται η διαμάχη της Αθηνάς και του Ποσειδώνα, για το ποιος θα αναλάβει την προστασία της Αθήνας. Ο αγώνας έγινε στην Ακρόπολη μπροστά στους μυθικούς βασιλιάδες Κέκροπα και Ερεχθέα και άλλους τοπικούς ήρωες. Αυτοί διάλεξαν την Αθηνά, προτιμώντας το δικό της δώρο, το δένδρο της ελιάς, αντί του αλμυρού θαλασσινού νερού που τους πρόσφερε ο Ποσειδώνας. Και η Αθηνά χάρισε στην πόλη το όνομά της!

Παρατήρησε τη διαφορά του χρώματος στο σώμα του Ποσειδώνα. Το μπροστινό μέρος είναι πιο σκούρο από το υπόλοιπο. Είμαστε βέβαιοι ότι τώρα ξέρεις το γιατί!

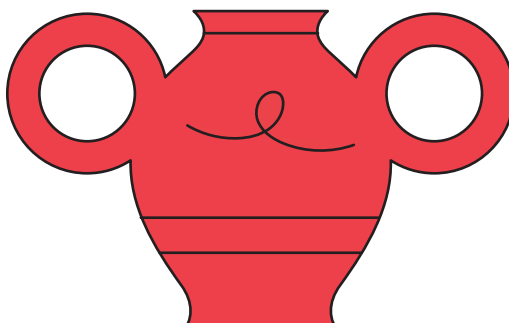

Σκέψου και γράψε

3 λέξεις για τα συναισθήματα που νιώθεις όταν βλέπεις τα γλυπτά που έχουν χωριστεί στα δύο μουσεία.

3 λέξεις για τα συναισθήματα που νιώθεις όταν σκέφτεσαι την ιδέα να ξαναδείς τα γλυπτά όλα μαζί στο Μουσείο Ακρόπολης.

Απογοήτευση
Θυμός
Ευχαρίστηση
Ανακούφιση
Οργή
Αδίκια
Αισιοδοξία
Λύπη
Ενθουσιασμός
Υπερηφάνεια
Ελευθερία
Χαρά
Αγανάκτηση
Ελπίδα
Στεναχώρια
Φόβος
Ντροπή
Ευγνωμοσύνη

Τώρα διάλεξε το συναίσθημα που νιώθεις πιο έντονα και κάνε μια ζωγραφιά που να το εκφράζει!
Η Ήριδα, η αγγελιοφόρος των θεών,
θα το μεταφέρει σε όλον τον κόσμο!

Κόψε την κάρτα και ρίξε την στην κάλπη
που βρίσκεται στο ισόγειο του Μουσείου

Η επανένωση των γλυπτών του Παρθενώνα στον τόπο που τα γέννησε, αποτελεί σταθερό αίτημα από τότε που ιδρύθηκε το ελληνικό Κράτος.

Όταν γίνει πραγματικότητα, ο ακρωτηριασμένος ναός θα αποκτήσει ξανά την ακεραιότητά του και άνθρωποι απ' όλο τον κόσμο θα μπορούν να θαυμάζουν το σύνολο των γλυπτών στο φυσικό τους περιβάλλον.

Το Μουσείο Ακρόπολης, απέναντι ακριβώς από τον Παρθενώνα, είναι έτοιμο να τα υποδεχθεί!

